

ÜNİVERSİTE SINAVLARINA HAZIRLIK

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ
PARAGRAF
SORU BANKASI

FİLOZOF
YAYINCILIK

ÜNİVERSİTEYE HAZIRLIK PARAGRAF SORU BANKASI

EDİTÖR

Selim IŞIK

YAZARLAR

Nusret BİLEN - Adem ÇELİK - Kurtuluş ŞÜKÜR

ISBN

978-605-2209-59-2

BASKI

BU KİTAP T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI
BANDROLÜ İLE SATILMAKTADIR.

FILOZOF YAYINCILIK

Sümer-2 Sok. No: 27 Kat: 2 Kızılay / ANKARA

Tel: (0.542) 657 1 657

ANA DAĞITIM KİTAP DEPONUZ

www.kitapdeponuz.com

© COPYRIGHT FİLOZOF YAYINCILIK

Yayım Hakkı

Bu kitabın her türlü yayım hakkı Filozof Yayıncılık'a aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince kaynak gösterilerek bile olsa alıntı yapılamaz, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, genel ağ ve diğer elektronik ortamlarda yayımlanamaz. Filozof Yayıncılık, 657 Yayıncılık'ın markasıdır.

KİTABA DAİR

Sevgili öğrenciler,

Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na hazırlık alanında yayına hazırladığımız bir eserimizle daha huzurlarınızdayız.

Yeni sınav sistemiyle birlikte Türkçe sorularının önemi bir kez daha ortaya çıktı. Sözel, eşit ağırlık ya da sayısal bölüm mezunu olsun, iyi bir puan almak istiyorsa üniversite hazırlık sınavlarına katılacak her öğrenci ilk oturumda Türkçe netlerini yüksek tutmak zorunda.

Türkçe testinin büyük kısmının anlam ve paragraf sorularından oluşması elinizdeki eseri daha bir önemli hale getiriyor.

ÖSYM'nin son dönemde hazırladığı testler içerisinde belki de matematikten sonra en orijinal soru kalıplarının paragrafta olduğunu söyleyebiliriz.

Daha önemlisi ise paragraf sorularında yeni soru tiplerinin ortaya çıkmasıdır.

Sadece geçtiğimiz yıl yapılan sınavda paragraf alanından altı sorunun tarzıyla ve mantığıyla yepyeni kalıplardan oluştuğunu söyleyebiliriz.

ÖSYM, her ne kadar alışageldiğimiz soru kalıplarından da sorular sormaktaysa da, her yıl yepyeni soru kalıplarıyla öğrencilerin analitik ve kritik düşünme becerilerini ölçmeye çalışıyor. Yapılan sınavlardan yaptığımız çıkarımla öğrencilerin bu yeni soru tiplerinde gösterdikleri başarı sayesinde rakiplerine fark attıklarını söyleyebiliriz.

Filozof Yayıncılık olarak ÖSYM'nin bu tutumuna eşdeğer bir yaklaşım sergilemekteyiz. **Paragraf Soru Bankası** kitabımızda ileri düzey metinlerle ve yeni soru kalıplarıyla yeni sezona merhaba dedik.

Paragraf Soru Bankası kitabımızın her bölümünün ilk sayfalarında **PARAGRAF YOL HARİTASI** adını verdiğimiz özel bölümler oluşturduk. ÖSYM'nin muhtemel soru kalıplarına ilişkin örnekler verdik. Bu vesileyle soruları daha hızlı okumanızı ve daha doğru anlamanızı amaçladık.

Sınavlara hazırlanan siz değerli öğrencilerimize daha faydalı olmak için **filozofakademi.com** üzerinden ücretsiz olarak video dersler, günün soruları ve ipuçları gibi birçok materyali sizlere sunmaktayız. Sınava Filozof Yayınlarıyla hazırlananların "sürpriz soru tipi" ile karşılaşmadıklarını aldığımız dönüşlerden hareketle ve haklı bir gururla söylemek isteriz. Çünkü Filozof yayıncılık, kokmaya başlamış bir su birikintisi değil, coşkun akan bir ırmak olmayı kendine şiar edinmiştir.

Faydalanmanızı ümit ediyoruz.

**Filozof Yayıncılık olarak "biz aşkla hazırladık,
keyifli çözmeyi size bıraktık."**

Yayın Kurulu Adına

Selim IŞIK

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

SÖZCÜKTE ANLAM

ÜNİTE 1	SÖZCÜKTE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM	3
---------	-----------------------------------	---

BÖLÜM 2

CÜMLEDE ANLAM

ÜNİTE 1	CÜMLEDE ANLAM	25
ÜNİTE 2	CÜMLEDEN ÇIKARILABİLECEK KESİN YARGIYI BULMA	51
ÜNİTE 3	CÜMLE VE PARÇADA BOŞLUK TAMAMLAMA	61
ÜNİTE 4	EŞ VE YAKIN ANLAMLI CÜMLELER	67

BÖLÜM 3

PARAGRAF BİLGİSİ

ÜNİTE 1	ANLATIM BİÇİMLERİ VE DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI	75
ÜNİTE 2	PARAGRAF OLUŞTURMA	87
ÜNİTE 3	ANLAM BÜTÜNLÜĞÜNÜ BOZAN CÜMLEYİ BULMA	97
ÜNİTE 4	PARAGRAFTAKİ BOŞLUĞU ANLAM BAKIMINDAN EN UYGUN BİÇİMDE TAMAMLAMA	111
ÜNİTE 5	NUMARALANMIŞ CÜMLELERİN ANLAMLI BİR BÜTÜN OLUŞTURACAK BİÇİMDE SIRALANMASI İÇİN YER DEĞİŞTİRME SORULARI	123
ÜNİTE 6	PARAGRAFI İKİYE BÖLME	133
ÜNİTE 7	PARAGRAFİN KONUSU	141
ÜNİTE 8	PARAGRAFTA ANA DÜŞÜNCE	153
ÜNİTE 9	PARAGRAFTA YARDIMCI DÜŞÜNCELER	173
ÜNİTE 10	BİRDEN FAZLA SORU KÖKÜNÜN OLDUĞU PARAGRAFLAR	225

“YENİ” TARZ ÖYSM SORULARI

Paragrafta Yardımcı Düşünceler / SORU 1

Antrenörüm beni ringe göndermeden önce kulağıma eğilerek “Maçı kazanmak istiyorsan şu beş şeyi asla unutma!” diyerek şu öğütleri verdi:

- Her şeyden önce maç bitene kadar kendini zihnen ve bedenen kontrol etmeyi bilmelisin.
- Yediğin yumrukları saymak yerine bir yumruk daha yemeyi zihninde bitirmelisin.
- Maç sonuna kadar kendini hep altın madalyayla seyircilerin omuzlarında hayal etmelisin.
- Rakibinin de uzun süre seni yenmek için çalıştığını aklından çıkarmamalısın.
- Gücünü seyirciye değil, rakibine göstermelisin.

Bu parçada antrenörün verdiği öğütlere göre, maçı kazanmak için bir sporcunun sahip olması gereken özellikler arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Denenmemiş taktikler geliştirmek
- B) Umudunu yitirmemek
- C) Sonuca odaklanmak
- D) Rakibini küçümsememek
- E) Disiplinli olmak

Paragrafta Ana Düşünce / SORU 2

Bazı yazarlar var ki farklı olmak adına herkesin bildiği şeyleri herkesin bilmediği yabancı sözcüklerle anlatmaya çalışıyor. Bunu yaparken de kendilerince çok üst perdeden bir şeyler yaptıklarını zannediyorlar. Yazdıklarına bir kez dönüp baksalar aslında okuyucuya kendi evinin adresini okuyucunun hiç bilmedi bir yoldan tarif etmeye çalıştıklarını onlar da anlayacaklar.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen yanlış tutuma örnek olabilir?

- A) Ders çalışmak istemeyen bir öğrenciye annesinin “Şimdi canın istemiyorsa akşam çalışırsın.” demesi
- B) Babasının maddi durumunun elvermemesinden dolayı okuyamayan birinin iş hayatında oldukça başarılı olması
- C) Hayvanat bahçesinde tavşanlara havuç vermek isteyen bir çocuğa engel olan güvenlik görevlisinin görevini yaptığı için mutlu olması
- D) Otobüse yetişemediği için yazılıyı kaçıran bir öğrencinin bu olaydan sonra sadece dolmuşa binmeyi tercih etmesi
- E) Ödevini yapmayan bir öğrenciye öğretmen, arkadaşlarının yanında “Zaten senin okumaya niyetinin olmadığı ilk günden belliydi.” demesi

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm 1

Denenmemiş taktikleri geliştirmek anlamına gelecek bir tavsiyeye öncüldeki metinde yer verilmemiştir. Diğer ifadeleri şu şekilde eşleştirebiliriz:

- B → Maç sonuna kadar kendini hep altın madalyayla seyircilerin omuzlarında hayal etmelisin.
- C → Yediğin yumrukları saymak yerine bir yumruk daha yememeyi zihninde bitirmelisin.
- D → Gücünü seyirciye değil, rakibine göstermelisin.
- E → Her şeyden önce maç bitene kadar kendini zihnen ve bedenen kontrol etmeyi bilmelisin.

Cevap A

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm 2

“Ödevini yapmayan bir öğrenciye öğretmenin, arkadaşlarının yanında “Zaten senin okumaya niyetinin olmadığı ilk günden belliydi.” demesi.” örneği, öncüldeki durumla örtüşmektedir.

Cevap E

Gazeteci:

(I) ----

Uzman:

— Toplantıda söz alan konuşmacılar, söyleyeceklerini, kendilerine ayrılan süreye sığdırarak anlatmayı, sözlerini mantıksal bir sıraya koymayı bilmiyorlardı. Konuşurken dinleyicileri incitecek sözler söylemekten çekinmiyor, seslerini salonun durumuna göre ayarlamıyorlardı. Düzgün cümleler kurmakta, kimi sözcükleri söylemekte zorlanıyorlardı.

Gazeteci:

(II) ----

Uzman:

— Burada konuşan herkes kendi çabalarıyla ve alinganlık göstermeden noksanlıklarını gidermek için vakit kaybetmeden çalışmaya başlayabilir. Bunun yanında bu tür toplantıları organize eden kurum da konuyla ilgili kurumsal bir hareket planı hazırlayıp uygulayabilir.

Bu diyalogda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (I) Yılda bir kez düzenlenen bu toplantıda tespit ettiğiniz eksiklikler nelerdir?
(II) Saydığınız bu noksanlıkları gidermek için neler yapılması gerekiyor?
- B) (I) Geçen hafta yapılan bu etkinliğe ilişkin içerik yönünden değerlendirmeniz nedir?
(II) Toplumsal dönüşüm açısından sosyal faaliyetleri yeterli buluyor musunuz?
- C) (I) Kişisel gelişimci olarak üniversite öğrencilerine bir öneriniz var mı?
(II) Daha iyi bir iletişim için gereken şartlar nelerdir?
- D) (I) Bir konuda her insandan aynı performansı beklemek doğru mudur?
(II) Sağlıklı bir eğitim müfredatı için en başta gelen unsurlar nelerdir?
- E) (I) Tiyatro ile ilgili izlenimleriniz nelerdir?
(II) Oyuncuların motivasyonlarını olumsuz etkileyen faktörlerden en önemlileri hangileridir?

Bu soru tipinde, verilen cevaplardan hareketle verilmeyen soruyu bulmak gerekmektedir. Buna göre A seçeneğindeki sorular öncülde verilen metinlere karşılık gelmektedir. Konuşmacıların eksikleri ve yapılması gerekenler bu sorularla ortaya konulabilir.

Cevap **A**

“SÖZCÜKTE ANLAM”

SÖZCÜKTE ANLAM

NEDİR?

Sözün cümledeki bağlamda veya tek başınayken taşıdığı anlam, bu konunun içeriğini oluşturur. Burada sözcükler arası anlam ilişkileri ve sözcüğe mecaz anlam kazandırma yolları iyi bilinmelidir. Deyimler, ikilemeler ve atasözlerinin anlamları iyi anlaşılmalıdır.

HANGİ SORU KALIPLARI

VARDIR?

Bu konuda en fazla karşılaştığımız soru kalıbı “Kalıplaşmamış söz öbekleri” olarak niteleyebileceğimiz soru kalıbıdır. Bir parçada altı çizili olarak verilen sözler şeklinde karşımıza çıktığı gibi parçada geçen sözün soru kökünde tırnak içinde verilmesi biçiminde de görülür. Her iki tipte de sözün cümle veya parçada kazandığı anlam sorulur. Bunun yanında çok anlamlılık, mecaz, deyimler, atasözleri ve ikilemeler de sorulmaktadır.

PRATİK BİLGİLER

- Mutlaka sözün cümle veya parçada kazandığı anlam dikkate alınmalıdır.
- Sadece altı çizili sözcük ya da söz grubu değil metnin tamamı okunmalıdır.
- Olumsuz soru köklerine dikkat edilmelidir.
- Anlamı sorulan ifadenin anlamca simetrik karşılığı seçenekte aranmalıdır.
- Metindeki soyut ifadeleri zihnimizdeki somut ifadelerle kodlarsak doğru seçeneği bulma ihtimalimiz artar.
- Anlamından emin olmadığımız sözcük, deyim ve kavramları sınavdan önce en doğru şekliyle öğrenmemiz gerekir.

SINAVDAKİ

AĞIRLIĞI

Sözcükte anlamla ilgili olarak ortalama dört soru sorulmaktadır.

PARAGRAF YOL HARİTASI

ÖSYM Soru Tarzı / SORU

1

Şiir dili kendine özgü nitelikler taşır. Sözcükler, günlük dilde yüklendikleri anlam ve çağrışım yükü yönünden farklı bir biçimde kullanılır. Bu yolla, bildiğimiz, her gün kullandığımız sözcüklerle gerçekliğin ötesinde değişik bir dünya sunar bize.

Bu parçadaki altı çizili sözle, şiir diline yönelik olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söz varlığının değişkenlik gösterdiği
- B) İletişimsel kolaylık sağladığı
- C) Okuyanı, içinde bulunduğu ortamın dışına taşıdığı
- D) Belirli kurallara yalandığı
- E) Okuduğunu anlama yeteneğini geliştirdiği

ÖSYM Soru Tarzı / SORU

2

Aşağıdakilerden hangisinde, verilen açıklama araç içindeki kavramla uyuşmamaktadır?

- A) Yazıda ve konuşmada düşünce ve duyguların bir bütünlük göstermeyişinden doğan düzensizlik (Kapalılık)
- B) Anlatılan olayların, düşünce ve duyguların ana düşünceye ters düşmemesi (Tutarlılık)
- C) Bir gerçeği, düşünce ya da kavramı çok açık biçimde az sözcükle kısa yoldan anlatma (Özlülük)
- D) Anlatımın gereksiz sözcüklerden, süslü benzetmelerden arınmış, kolayca anlaşılır olması (Yalınlık)
- E) Yazıda ve sözde hareketli olayları içeren bir konunun ele alınması ve sürükleyici bir anlatımla sunulması (Canlılık)

ÖSYM Soru Tarzı / SORU

3

İnsanoğlunun çaresizliğe düştüğü, yaşadığı toplumsal ortamda bir başına, yapayalnız kaldığı ve başkalarının yardımına gereksinim duyduğu anlar vardır. Böyle zamanlarda her kapıyı çalar. Ne var ki bütün kapılar kapanmıştır yüzüne. Tam anlamıyla bir çaresizlik içindedir. Bir öyküye, bir romana konu olabilecek böyle bir durumu ---- deyimle somutlaştırıcı bir biçimde ne güzel anlatmıştır Türkçemiz.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygundur?

- A) ötesi çıkmaz sokak
- B) havanda su dövmek
- C) yer demir gök bakır
- D) dört duvar arasında
- E) iki arada bir derede

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

1

Altı çizili söze gelinceye kadar bir anlam denklemi kurulmuştur. Buna göre şiir dilinde kullanılan sözcüklerin günlük hayattaki kalıp ifadelerin dışında bir anlam dünyasını ortaya koydukları söylenebilir. Her gün kullanılan sözcüklerin gerçekliğin ötesinde değişik bir dünya sunması soyut ifadesini, okuyanı içinde bulunduğu ortamın dışına taşıdığı şeklinde yorumlamak mümkündür. Altı çizili ifadenin anlam simetrisi C seçeneğinde verilmiştir.

Cevap C

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

2

Bu soru tipinde, araç içinde verilen kavramın anlamı iyi bilinmelidir. Buna göre B, C, D ve E seçeneklerindeki kavramlar kullanıldıkları cümleyle anlamca uyuşmaktadır. A seçeneğindeki "kapalılık" kavramı ise cümleyle anlamca uyumlu değildir. Çünkü bu seçenekte yapılan açıklama "bütünlük" ya da "tutarlılık" kavramıyla açıklanabilir.

Cevap A

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

3

Deyimlerin anlamlarını doğru bilmek bu tür soruları doğru yanıtlayabilmenin tek yoludur. Öncüldeki açıklama: "Yer demir gök bakır" deyimine aittir. Diğer deyimlerin anlamları:

- A) **ötesi çıkmaz sokak**, gidilen yolun yanlışlığını;
- B) **havanda su dövmek**, sonuç alınamayacak bir iş için aynı şekilde uğraşı;
- D) **dört duvar arasında**, kapalı bir yeri;
- E) **iki arada bir derede**, sıkışık koşullar altında bile fırsat bulmayı anlatır.

Cevap C

ÇÖZÜMLÜ TEST - 1

1. Klasik yapıtları klasik olarak nitelendirilmeyenlerden ayıran özellikler nelerdir? Bunların başında kültür, zaman ya da dil engeli tanımaksızın, insanın özüne ilişkin olarak sorduğu sorular ve bunları soruş biçimiyle varlığını uzun yıllar sürdürebilmesi gelir. Hatta denebilir ki klasik yapıtların dile getirdiği bu sorular, yinelenen okumalar ve incelemelerle daha da derinleşir zaman içinde. Örneğin, Proust'un romanları üzerine yapılan sayısız incelemenin, günümüzde, onun romanlarını yazıldığı zamandan çok daha ötelere taşıdığı bir gerçektir.

Bu parçadaki altı çizili sözle yapıta ilişkin olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) İçerdiklerinin, sonraki yıllarda da anlaşılması
B) Çok boyutlu değerlendirmelere konu olması
C) Söylenenlere, yeni yorumlarla açılımlar kazandırması
D) Öne sürülen düşünceleri seçerek görünür kılması
E) Her dönemde okurlara seslenen bir yanının bulunması

2. (I) Çocukken hiç yorulmadan kırlarda koşardık. (II) Bağlardan, bahçelerden geçip belimize kadar gelen sularda zaman nedir bilmeden yıkanırđık. (III) Bayram yerleri, yazlık sinemalar, yaldızlı gök altında mısır tarlaları ve hiç bitmeyecek sandığımız gençlik... (IV) Şimdi ülkesinden sürülmüş şehzade misali gidecek bir yerimiz yok. (V) Yalnız kitaplarla paylaşıyoruz acımızı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde insana ait bir özellik doğaya aktarılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Kelimeler her yazarın elinde farklı farklıdır. Aynı kelimeyi her yazar okuyucuya farklı sunar. Senin gibi genç bir yazara tavsiyem şudur: Her kelime ruhunun kimyasını kattığın kadar senindir. Bunu her zaman göz önünde bulundurmalısın.

Bu parçada geçen "Her kelime ruhunun kimyasını kattığın kadar senindir." sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kelimeleri yerinde kullanabilmek
B) Anlam yoğunluğunu kelimedede birleştirmek
C) Kelimelere özgün anlamlar yüklemek
D) Yeni kelimeler üretebilmek
E) Anlam kalıplarının dışına çıkmamak

4. Aşağıdakilerin hangisinde, verilen açıklama ayraç içindeki kavramla uyuşmamaktadır?

- A) Yazıda ve konuşmada düşünce ve duyguların bir bütünlük göstermeyişinden doğan düzensizlik. (Kapalılık)
B) Anlatılan olayların, düşünce ve duyguların ana düşünceye ters düşmemesi. (Tutarlılık)
C) Bir gerçeği, düşünce ya da kavramı çok açık biçimde, az sözcükle kısa yoldan anlatma. (Özlülük)
D) Anlatımın gereksiz sözcüklerden, süslü benzetmelerden arınmış, kolayca anlaşılır olması. (Yalınlık)
E) Yazıda ve sözde hareketli olayları içeren bir konunun ele alınması ve sürükleyici bir anlatımla sunulması. (Canlılık)

ÇÖZÜMLER - 3

ÇÖZÜM: 1

PRATİK YÖNTEM

Bu soru tarzında verilen kelimenin cümledeki anlamını karşılayan başka bir kelime kullanarak çözüme daha hızlı gidebiliriz.

“Tutmak” sözcüğü A seçeneğinde, “bir özelliğini korumak”; B seçeneğinde, “kiralamak”; C seçeneğinde, “kaplamak, birikmek”; D seçeneğinde, “gönül bağı taşımak” anlamlarında kullanılmıştır. E seçeneğinde ise “uygun gelmek, çelişmemek” anlamında kullanılmıştır.

(Cevap E)

ÇÖZÜM: 2

DETAY BİLGİ

“kadar” ilgeci, cümleye karşılaştırma, benzerlik, eşitlik, ölçü gibi anlamlar da kazandırabilir.

B seçeneğinde, “kadar” sözcüğü “yaklaşık” anlamında kullanılmış ve cümleye tahmin anlamı kazandırmıştır.

(Cevap B)

ÇÖZÜM: 3

Cümlede geçen “canlı tarih” sözü, birtakım tarihî olaylara tanık olan bu olayları taşıyan, aktaran anlamlarını düşündürmektedir. E seçeneğinde de aynı anlam söz konusudur.

(Cevap E)

ÇÖZÜM: 4

Parçada, caz ile sinemanın birbiriyle ilişkisinden söz edilmektedir. “Sinema ve cazın birbirine teğet geçmesi” sözüyle de bu iki sanatın birbiriyle hep ilişkili ve iç içe olma durumu anlatılmak istenmiştir.

(Cevap E)

ÇÖZÜM: 5

Yoğunlaştırma, çoğaltıp artırmayla değil, derinlik kazandırmayla ilgilidir. Bunun için bu söze ilişkin verilen ifade yanlıştır. Diğer sözlerle ilgili olarak ayrıca içinde verilen açıklamalar doğrudur.

(Cevap C)

ÇÖZÜM: 6

Parçada geçen “sanatçının herkesin söylediğini kendine özgü bir biçimde dile getirmesi” sözüyle “özgünlük” kavramı vurgulanmaktadır. Özgünlük, herhangi bir konuda başkalarından ayrılabilme anlamına gelir. B seçeneğinde de özgünlük vurgulanmaktadır.

(Cevap B)

PARAGRAF YOL HARİTASI

CÜMLEDE ANLAM NEDİR?

Bir yargı bildirilen söz dizisine cümle denir. Cümlenin taşıdığı anlam, cümlede kurgulanan duygular, savunulan düşünceler ve anlatım şekilleri bu konunun bir bölümünü oluştururken cümleler arası anlam ilişkileri ise ikinci bölümü oluşturur.

PRATİK BİLGİLER

Bu konuyla ilgili en yaygın soru tipi olan cümledeki anlam özelliğini bulma sorularında öncüldeki metni okuduktan sonra seçenekleri okumalı ve her seçenekte sözü edilen ilgili cümleyi karşılaştırmakla başlamalıyız. Aksi takdirde her seçenek için öncüldeki metne bir daha dönmemiz gerekebilir. Bu durum da ciddi anlamda zaman kaybına neden olacaktır.

Amaç-sonuç cümleleriyle neden-sonuç cümlelerini ayırt etmek için cümlenin yüklemine "Hangi amaçla?" sorusunu sorarız. Bu soruya cevap alabiliyorsak bu cümle amaç-sonuç cümlesidir. Kesin yargı cümlesi ile ilgili sorularda ise cümlede çizilen sınırların dışına çıkılmamalıdır. Yorum yapıldığında bu soru tipinde yanlış vardır.

UYARILAR

Cümlede anlam konusunda üniversiteye giriş sınavında çıkan soru sayısı 4'tür. Bu konuda karşılaşılan en büyük problem konunun bilinmesine rağmen soru kalıbının doğru anlaşılmasından kaynaklanan yanlış çözümlenmelerdir. Örneğin öznel-nesnel "... hangisi kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?" şeklinde sorulduğunda aslında yine öznel-nesnel cümle ayırımına gidilmesi gerektiğini bilmek gerekir.

"CÜMLEDE ANLAM"

HANGİ SORU KALIPLARI

VARDIR? Üniversiteye giriş sınavında son yıllarda cümlede anlam konusuyla ilgili olarak en sık karşımıza çıkan soru tipi, soru kökünde verilen parçadaki numaralanmış cümlelerin anlam özelliğini bulmayla ilgilidir. Bundan sonraki sorulma sıklığı öznel-nesnel cümlelere aittir. Bunun dışında kesin yargı, karşılaştırma, yakın anlamlı cümleler, amaç-sonuç, neden-sonuç, koşul-sonuç cümleleri, üslup, içerik cümleleri de sıkça sorulmaktadır.

BİLİNMESİ GEREKEN KAVRAMLAR

Cümlede anlam konusunda ÖSYM'nin değişik sınavlarda kullandığı kavramların bilinmesi bu soruların doğru yanıtlanması konusunda önemlidir. Başlıca kavramlar şunlardır:

Hayıflanma: Bir konuda daha önceden yapılması gerekirken yapılmayan ya da yapılması gerekirken yapılan davranışlardan dolayı sonradan üzülmeye, pişmanlık duymadır.

Düşsel öge: Aslında fiziksel bir gerçekliği olmayan, hayali olarak düşünülen olay, nesne, kavramlardır.

İleti: Bir cümlenin anlamsal mesajıdır.

Kanıksama: Bir duruma alışma, artık şikayetçi olmama, içselleştirme.

Yakınma: Memnuniyetsizliği ifade eden cümlelerdir.

Çıkarım: Bir öncüle, önermeye dayanarak ondan sonuç çıkarmadır.

Gerekçeli Yargı: Bir yargının açıklaması, sebebiyle birlikte verilmesidir. Bu cümleleri neden-sonuç cümlelerinin tersi olarak düşünebiliriz. Yani önce sonuç, sonra gerekçe belirtilir.

PARAGRAF YOL HARİTASI

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

1

(I) Nasrettin Hoca fıkralarında hoca; bazen karısının kocası, bazen kendisiyle uğraşan kişinin komşusu, bazen de meseleleri halleden kadı olarak okurun karşısına çıkar. (II) Hoca, toplumda soruna yol açan ancak gücünden dolayı alt edilemeyen kişilerle mücadele eder. (III) Halk da böylece Nasrettin Hoca'nın şahsında o kişilerle baş etmiş olur. (IV) Ancak Türkiye'de kendisine atfedilen fıkralarda Nasrettin Hoca'nın siyasi erke ya da figüre karşı geldiğini göremiyoruz. (V) O, Timur'dan sonraki dönemlerde kimlerin alt edileceği konusunda bize ipucu veren değil, komşusu veya karısıyla uğraşan bir tip olarak gösteriliyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede, hocanın fıkralarda üstlendiği roller sıralanmıştır.
- B) II. cümlede, fıkraların genel içeriğinden söz edilmiştir.
- C) III. cümlede, toplumun hoca ile özdeşleşmesine değinilmiştir.
- D) IV. cümlede, fıkralarla ilgili bir saptamada bulunulmuştur.
- E) V. cümlede, hocanın gelenekle kurduğu ilişkiden bahsedilmiştir.

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

1

Bu soru tipinde seçenek okunduktan sonra seçenekte sözü edilen cümleye dönülüp söz konusu özelliğin o cümlede olup olmadığı yoklanmalıdır. Böylelikle ikinci bir okumaya gerek kalmadan kısa sürede çözüme ulaşılabilir. Yüksek öğretim kurumları sınavındaki zamanın önemi düşünüldüğünde bu yöntemi unutmamak gerekir. Buna göre soruya baktığımızda A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadelerin doğru olduğunu görüyoruz. Ancak V. cümlede hocanın topluma nasıl bir tip olarak sunulduğu üzerinde durulmuştur. Buna göre E seçeneğindeki ifadenin yanlış olduğunu söylemek mümkündür.

Cevap **E**

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

2

(I) Silifke'deki cennet ve cehennem mağaraları gerçek bir doğa harikası. (II) Cennet Çöküğü, yer hareketleriyle oluşmuş bir çukur. (III) Dört yüzden fazla basamağı olan bir merdivenle inebileceğiniz çöküğün tabanında, en derin noktası 135 m olan ilginç bir mağara girişi var. (IV) Bu çöküğe inmek zevkli ama buradan çıkmak oldukça yorucu. (V) Yine de mağarayı görmek, bu yorgunluğa değer.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisine yazar kendi düşüncelerini katmamıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

2

Öznel - nesnel cümle ayırımına gidilmesi gereken bu tür sorularda cümlelerin ya dört tanesi öznel biri nesnel ya da dördü nesnel biri öznel. Bu ölçütlerle verilen cümlelere baktığımızda II. cümlelerin nesnel, diğerlerinin öznel olduğunu görüyoruz. Çünkü II. cümledeki yargıda söyleyen kişinin şahsi düşüncesi vardır.

Cevap **B**

PARAGRAF YOL HARİTASI

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

3

(I) Şairler benim için yaşadığım dünyayı sözcükten değerleriyle başka şeylere dönüştüren sihirbazlardır. (II) Onların nasıl yaşadıklarını ve yazdıklarını hep merak ederdim. (III) Çoğunluğu kuru bir anlatımla kaleme almış yaşam öykülerini okumak onları tanımama yetmedi. (IV) Onları en iyi yine kendileri anlatabilirdi kuşkusuz. (V) Bu noktada imdadıma anılar ve günlükler yetişti ve bu sürecin en önemli kahramanlarından biri de Melih Cevdet Anday'ın Bir defterden adıyla yayınlanan günlüğü oldu. (VI) Günlük, Anday'ın yaşamını bütünüyle ortaya koyarsa da onun sanata bakışını, şiirini, iç dünyasını ve aydın tavrını anlamamı sağladı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde hem olumlu hem de olumsuz bir eleştiri söz konusudur?

- A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

4

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde karşılaştırma yapılmıştır?

- A) Uzunca bir süre trenin penceresinden ağaçlarla kaplı köyleri seyretti.
B) Babam, ailenin en küçüğüne en güzel odayı vermişti.
C) Bunca yılın ardından sokak satıcılarının seslerini hâlâ özleyorum.
D) Geçmiş günlerin özlemine içimde hissediyorum.
E) Evinin bahçesinde zaman geçirmek için ara sıra ona uğradım.

ÖSYM Soru Tarzı / SORU

5

(I) Dünyada kullanılan ilk madenî para, Çin'de MÖ 900'lü yıllarda deniz kabuğu biçiminde yapılmıştır. (II) Standart ağırlığa, dolayısıyla bir birim değere sahip ilk sikkeler ise MÖ 600'lü yıllarda Lidyalılar tarafından kullanılmaya başlanmıştır. (III) Lidya sikkelerinde kullanılan hayvan, insan ve bitki motifleri yerlerini zaman zaman tanrı ve tanrıçalara bırakmıştır. (IV) Lidyalılar hep parayı bulan uygarlık olarak öne çıkmıştır ama onların medeniyete olan katkıları genel olarak göz ardı edilmiştir. (V) Lidyalıların mal ve hizmet alımında sikke kullanımı, iş hayatında yarattığı ticari düzen nedeniyle daha sonra Anadolu'ya hâkim olan Persler tarafından da devam ettirilmiştir.

Bu parçadaki numaralandırılmış cümlelerden hangisi kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

3

Eleştiri; bir eserin, olayın, durumun olumlu veya olumsuz yanlarını ortaya koymaktır. Eleştirinin yalnızca olumsuz yönlerini ortaya koymaktan ibaret olmadığını unutmamak gerekir. Parçanın VI. cümlesinde sözü edilen ortaya koyamaması olumsuz, onun sanata bakışını, şiirini, iç dünyasını ve aydın tavrının anlaşılmasını sağlaması ise olumlu bir eleştiridir.

Cevap E

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

4

"Babam, ailenin en küçüğüne en güzel odayı vermişti." cümlesinde aile bireyleri ve evin odaları olmak üzere iki karşılaştırma yapılmıştır. Diğer cümlelerde karşılaştırma anlamı yoktur.

Cevap B

ÖSYM Soru Tarzı / Çözüm

5

"Lidyalılar hep parayı bulan uygarlık olarak öne çıkmıştır ama onların medeniyete olan katkıları genel olarak göz ardı edilmiştir." cümlesi kişisel görüş içerirken diğer cümleler kanıtlanabilir niteliktedir.

Cevap D

ANLATIM BİÇİMLERİ VE DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI NELERDİR?

Paragrafta sözü edilen konuyu okuyucuya ifade etme tarzına anlatım biçimi denir.

Bir düşünceyi aktarmakta kullanılan yoldur.

Başlıca anlatım biçimleri şunlardır:

- 1. Açıklama:** Bilgi vermeyi amaçlayan metinlerde kullanılan anlatım biçimidir.
- 2. Betimleme:** Anlatılan konuyu sözcükler aracılığıyla okuyucunun zihninde canlandırmayı hedefleyen anlatım biçimidir.
- 3. Öyküleme:** Okuyucuyu olay içinde yaşatmaya çalışan; zaman, yer ve şahıs unsurlarına bağlı kalınarak oluşturulan anlatım biçimidir.
- 4. Tartışma:** Mevcut bir fikri değiştirmeyi amaçlayan, bu amaçla okuyucunun kanaatlerini şekillendirmeye çalışan anlatım biçimidir. Tez-antitez şeklinde görülür.

Düşünceyi Geliştirme Yolları:

Anlatım biçiminin yanında konuyu daha iyi aktarmak için kullanılan yöntemlerdir.

Başlıcaları şunlardır:

- Karşılaştırma
- Örnek verme
- Benzetme
- Sayısal verilerden yararlanma
- Tanımlama
- Tanık gösterme (Alıntı yapma)

PRATİK BİLGİLER

• Bu soru tipinde paragraftan önce seçenekler okunursa metin okuması daha anlamlı olur. Çünkü o zaman seçeneklerdeki ifadeleri parçaya arayarak anlamlı bir okuma yapmış oluruz.

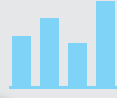
• Öyküleme ve betimleme genellikle karıştırılır. Bu iki anlatım biçimini karıştırmamak için şu benzetmeyi unutmayalım:

Betimlemede hareket olmadığı için betimlemeyi fotoğraf olarak düşünebiliriz.

Öykülemede ise hareket olduğu için öykülemeyi video olarak düşünebiliriz. Yani burada ayırt edici kıstas hareket, devinim olup olmamasıdır. Hareket yoksa betimleme, varsa öykülemedir.

“ANLATIM BİÇİMLERİ VE DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI”

HANGİ SORU KALIPLARI VARDIR?

- Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
- Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi vardır?
- Bu parçada aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

SINAVDAKİ AĞIRLIĞI

Bu konuyla ilgili olarak ortalama bir soru sorulmaktadır.

ÇÖZÜMLÜ TEST - 1

1. İzmir'in burnunun dibindedir Seferihisar. baharda yağmur yağmış, yolu çamurmuş ne fark eder! Çeşme otobanına girerken çıkman bir olur, sonra pat diye Seferihisar'ın kucağında! İzmir'e bu kadar yakın olup da bu denli "uzak" kalmış tek ilçedir. Bu durum, herhalde geçmiş yıllarda İzmir'e doğrudan bağlanamayacak kadar uzak ve sapa kalmasından kaynaklanıyor olsa gerek.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdaki verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Konuşma üslubuyla yazılmıştır
B) Olaylar oluş sırasıyla verilmiştir.
C) Deyim kullanılmıştır.
D) Tahminde bulunulmuştur.
E) Devrik cümleyle yer verilmiştir.

2. Sabahleyin erkenden yola çıktım. Havanın keyfi yoktu. Gökyüzü griye boyanmış, yağmur öncü taneciklerini göndermeye başlamıştı. Zeytinliklerin arasından kıvrıla kıvrıla tepeye vardım. Durup denize doğru yeşil bir halı gibi uzanan ovayı seyre daldım. Daha sonra köyün yokuşlarına tırmandım. İki üç katlı evler birbirinin manzarasını kapatmayacak şekilde yapılmıştı. Pencerelerinin dört bir yanına çivit mavisi sürme çekilmiş, duvarlarının dibi ebegümecleriyle kaplanmıştı.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisi yoktur?

- A) Olasılık B) Öyküleme C) Kişileştirme
D) İkilime E) Benzetme

3. Gediz Deltası'nın içlerine doğru ilerliyoruz. Hepsini bir anda çıkıyor karşımıza. İşte flamingolar! O da ne? Küçük karabataklar, kırlangıçlar, küçük ve büyük akbalıkçılar... İşte bir karaleylek! Tek başına, bizi görür görmez havalanıyor.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Farklı cümle türleri kullanılmıştır.
B) Sayıp dökmelerden yararlanılmıştır.
C) İkilimeye yer verilmiştir.
D) Konuşma havası taşımaktadır.
E) Kanıtlanabilir veriler kullanılmıştır.

4. Konya'ya ulaştığınızda hemen ötede yükselen dağlar, "Yolun sonu!" diye seslenir. Sola dönüp Karaman yöresine devam ettiğinizde biraz daha farklı bir düzlük başlar. Aradaki inişler çıkışlar, uzun mu uzun düzlüğün ardından büyük bir yükselti havası verir. Anadolu'nun tahıl ambarı olan bu düzlükteki tek tük ağaçlar, uzun bir masanın ortasındaki güzel mi güzel bir vazoya benzer. Hele de bahar aylarında! Yol üzerindeki badem çiçeklerine sadece selam vermek yetmez, onlarca pembenin rüzgârda tatlı tatlı kıpırdadığını görünce biraz nefeslenmek gerekir.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisi yoktur?

- A) Kişileştirmeden yararlanma
B) İkilimelere yer verme
C) Benzetmeye yer verme
D) Sözde soru cümleleri kullanma
E) Kişisel duyguları yansıtmama

5. Dünyanın en eski tapınağını görmek için dünyanın öbür ucundaki bir dağın tepesine çıkmamız gerektiğini sanmayın. Şanlıurfa yakınlarında, 800 metre yükseklikteki Göbeklitepe bölgesinde bulunan tapınak kalıntısı, insanlığın geçmişinin burada MÖ 9500 yılına kadar gittiğini gösteriyor. Dünyada, geçmişi daha eskiye dayanan başka tapınak yok. Bundan önce, çok tanrılı dönemden kalan, bilinen en eski tapınak İngiltere'de her yıl binlerce turistini ilgi gösterdiği Stonehenge adındaki dikilitaşlar bile MÖ 2500 yıllarına ait. Yani Türkiye'nin güneydoğusundaki bu arkeolojik değerimiz, Stonehenge'den 7000 yıl daha eski.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Kişileştirmeden
B) Karşılaştırmadan
C) Benzetmeden
D) Tanık göstermeden
E) Öykülemekten